

Значення книги для розвитку дитини

Читання книг посідає в житті дошкільника особливе місце, оскільки саме книга залишається найбільш доступним засобом духовного й етичного розвитку особистості малюка. Залучення дитини до читання є одним з основних завдань **художньо-естетичного виховання дошкільника**.

З іншого боку, **книга на дошкільному етапі** виступає як ефективний засіб пізнавально-мовленнєвого розвитку дитини, допомагає малюкові швидко й зацікавлено пізнавати навколишній світ, вбирати і переживати величезну кількість вражень, учить переймати норми поведінки оточуючих людей, наслідувати їх, у тому числі й героїв книг.

Крім того, **читання** вимагає від вихователя організації спільної з дітьми художньо-мовленнєвої діяльності, адже **читання для дошкільників** — це перш за все спілкування. Часте й регулярне читання літературних текстів, уміле їх поєднання з життєвими спостереженнями, з різними видами дитячої діяльності сприяє досягненню дитиною навколишнього світу, вчить її розуміти й любити прекрасне, закладає основи моральності людської особистості.

Головна цінність **дошкольного віку** — висока емоційна чуйність у сприйнятті художнього слова, здатність яскраво переживати описані події, неодноразово з хвилюванням стежити за розвитком сюжету.

У 3—4 роки дитина відзначається високою допитливістю, намагається розширити свій кругозір, прагне вийти за межі навколишнього середовища. Твори про тварин, природні явища, опис ігрових і побутових ситуацій дозволяють дитині пізнавати світ.

Особливу роль у вихованні та розвитку дитини 3-4 років відіграє фольклор. Пісеньки, пестушки й потішки знайомлять дитину з правилами особистої гігієни, правилами життя серед людей, готують малечу до майбутнього дорослого життя.

Мовленнєвій діяльності молодшого дошкільника сприяють:

- Спільне розглядання ілюстрацій до вже знайомого твору;
- Розглядання нової книги, що передує читанню, прогнозування змісту майбутнього читання («Про кого ця казка? Хто це такий?.. Хто до кого в гості прийшов?») і т. ін.);
- Багатократне читання оповідання в різних умовах: вихователь читає — діти потім розглядають картинки; вихователь читає — діти одночасно розглядають картинки; вихователь читає — діти виконують певні дії (причісують конячку, жаліють іграшкового ведмедика тощо); вихователь розповідає текст й одночасно його розігрує з ляльками.

Внаслідок систематичного читання діти навчаться:

- слухати твори різних жанрів, налаштовуватися на читання казки, оповідання, вірша;
- брати участь у спільному обговоренні почутого;
- розказувати, інсценувати знайомі твори;
- висловлювати сприйняття тексту в зовнішній дії;
- емоційно реагувати на прослуханий твір.

Маленький слухач казки також втручається в хід події, перериває читання, сміється і плаче, часто передбачає розв'язку, вимагаючи її здійснення.

Дитина трьох років, ще недостатньо усвідомлюючи це, «допомагає» персонажам. Наприклад, підбадьорює дівчинку-героїню казки Л. М. Толстого «Три ведмеді».

Затуливши пальчиками зображення ведмедів, вимовляє: «Ти не бійся!», а побачивши на екрані телевізора початок демонстрації народної казки «Вовк і семеро козенят», вона, ледве не плачучи, просить попередити козенят про те, що вовк їх підслуховує.

Подібно до театрального видовища, казка розгортає, показує і завершує перед слухачами дії, вводить їх у конфлікт між героями шляхом різкої поляризації їхніх відносин.

Важливу роль у **процесі сприйняття казки** відіграє низка її композиційних і змістових особливостей:

- повтори дії (через них відбувається відпрацювання і закріплення почуттів);
- зіставлення (порівнюються вчинки позитивних і негативних героїв);
- найменування вчинків і роз'яснення їх змісту з боку спеціальних персонажів-помічників.

Розкриттю чарівної суті казки сприяє й уміле її читання (інтонація, паузи, виділення голосом найбільш істотних моментів).

Важливу роль у розвитку дитини відіграє повторне слухання одних і тих самих казок. У цьому випадку дитина починає співпереживати героєві вже заздалегідь.

Слухання казки у поєднанні з творчими іграми має важливе значення у формуванні внутрішньої психічної активності — уміння діяти подумки, в уявних обставинах, без чого неможлива жодна творча діяльність.

ЦІННІСТЬ КАЗОК

Незважаючи на існування великої кількості казок, не всі з них корисні для здорового, гармонійного розвитку дітей. Розуміючи це, вихователі зобов'язані робити ретельний відбір тієї інформації, якою вони «годуєть» дитину. Пропонуючи дітям казки, мультфільми, книги низького гатунку, ви формуєте негативну психологічну налаштованість дитини.

Ось лише деякі **правила вибору казок і оповідань для дітей молодшого дошкільного віку**.

1. Казка повинна бути із щасливим кінцем. Її головний герой може зазнавати безліч невдач, колотнеч будь-якого роду, але врешті-решт він повинен потрапити туди, де збувається його мрія.
2. У момент читання не варто надавати оповіданню власної інтерпретації. Нерідко будь-який дорослий прагне компенсувати за рахунок цього свої фрустрації і комплекси.

Залишайте дитині право оцінювати, висловлювати власні думки. Саме в цьому під час слухання вона вчиться думати, а не отримувати готові рішення — стереотипи. Дитині важливо відчувати себе господарем становища хоча б у казці. Вона може вигадувати своє закінчення, свої правила для героїв, творити разом з казкарем. Казка — це природний простір для величезного дитячого потенціалу, середовище, де компенсується нестача дії у реальному житті.

3. Вибирайте казки, які наголошують на важливості родинних цінностей.

